

4. ja 5.-luokkalaisten
tiedot korjattu 21.3.2018.

Kouluterveyskysely 2017 – katsaus Helsingin tuloksiin

Suurin osa helsinkiläislapsista ja -nuorista on tyytyväisiä elämäänsä. Noin seitsemän kymmenestä tuntee itsensä arvokkaaksi, elämänhallinta on kunnossa ja he kokevat pärjäävänsä. Kahdeksan kymmenestä kokee elämällä olevan päämäärä ja tarkoitus, pystyy tekemään elämäänsä liittyviä päätöksiä ja toimimaan niiden mukaisesti.

4.- ja 5.-luokkalaiset osallistuivat ensimmäistä kertaa Kouluterveyskyselyyn ja he kokevat voivansa hyvin ja pitävät koulunkäynnistä.

Tietoa Kouluterveyskyselystä ja Helsingin tuloksista

Kouluterveyskysely tuottaa monipuolista kuntakohtaista seurantatietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja avun saannista. Helsingiläisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden tila ilmenee Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) 14.9.2017 julkaisemissa Kouluterveyskyselyn kaupunkitasoisissa tuloksissa. THL ei tuota kaupungeille enää valmiita raportteja, vaan kyselyn tulokset ovat avoimessa tulospalvelussa: www.thl.fi/kouluterveyskysely/tulokset

Tuloksia voi tarkastella tietokannasta sukupuolen, kouluasteen ja kunnan mukaan. Osasta indikaattoreita vertailutietoja löytyy myös aiemmilta vuosilta. Tulospalvelu täydentyy syksyn 2017 aikana, ja tätä tilastokatsausta tehdessä, osa Helsingin tuloksista vielä puuttuu. Koulukohtaiset tulokset toimitetaan vastanneille oppilaitoksille syksyn 2017 aikana.

Kyselyyn vastasi keväällä 2017 perusopetuksen 4.- ja 5.-luokan oppilaat ja heidän huoltajansa, 8.- ja 9.-luokan oppilaat sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Edellinen kysely, josta vertailukelpoisia tuloksia Helsingistä on käytettävissä, tehtiin vuonna 2013.

Tarkempia terveys- ja hyvinvointieroja sekä eri taustamuuttujien yhteyksiä hyvinvointiin voidaan tarkastella mikäli kokonaisaineisto hankitaan tutkimuskäyttöä varten. Tämä tilastokatsaus sisältää Helsingin kouluterveyskyselytyöryhmän koosteen kaupunkitason tuloksista. Tarkasteluun on otettu uusia indikaattoreita ja vertailua edellisiin vuosiin on tehty niiden indikaattoreiden osalta, joista tietoa tällä hetkellä on saatavissa.

Helsingissä 222 koulua ja oppilaitosta osallistuivat Kouluterveyskyselyyn. Helsingin vastausmäärät 2017: Perusopetuksen 4.- ja 5.-luokka 7 932 vastaajaa (kattavuus 73 %), 8.- ja 9.-luokka 5 125 vastaajaa (kattavuus 50 %, vuonna 2013 vastausmäärä 8 000). Lukion 1. ja 2. vuosi 3 809 vastaajaa (vuonna 2013 vastausmäärä 6 425) ja ammattioppilaitosten 1. ja 2. vuosi 2 159 vastaajaa (vuonna 2013 vastausmäärä 1 609). Huoltajien vastauksia ei ole vielä käytettävissä. Vastausmäärät vaihtelevat kysymyksittäin.

Kouluterveyskyselyn tuloksia voidaan hyödyntää osana kaupungin toiminnan suunnittelua ja päätöksentekoa. Tulokset täydentävät jo olemassa oleva tilasto- ja tutkimustietoa.

Kaupunkitasolla

Tiedolla johtaminen
Strategiatyö ja seuranta
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila ja kehitys
Erillisjulkaisut
Valtuustoraportoinnit
Indikaattorit osana kaupungin omia tietokantoja

Toimialoilla

Palvelujen johtaminen tiedolla
Toiminnan suunnittelu, toteutus ja seuranta tiedon perusteella
Tuloksia käsitellään johtoryhmissä ja työyhteisöissä
Tuloksia käsitellään nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruudissa

Poikkihallinnollisissa työryhmissä ja verkostoissa

Toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi tiedon perusteella
Tuloksia käsitellään mm Lasu-kollegiossa, Nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa ja opiskeluhuollon ohjausryhmässä
Tuloksia käsitellään erilaisissa verkostoissa, joissa kolmas sektori mukana

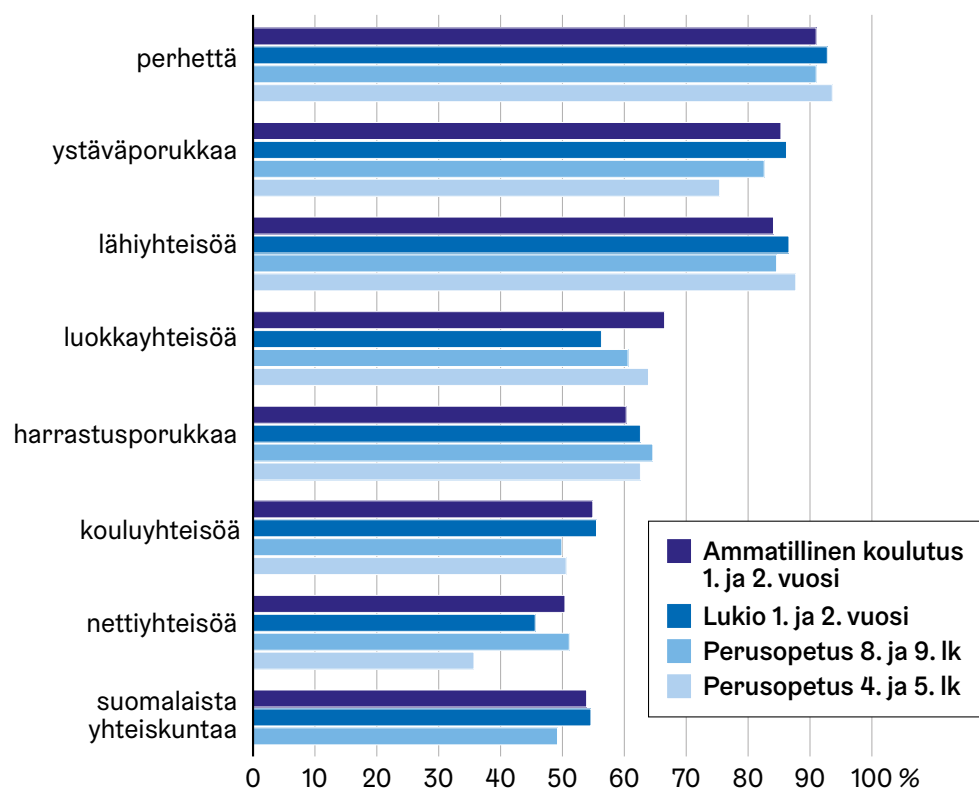
Oppilaitoksissa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa

Käsitellään koulukohtaisia tietoja
Toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi tiedon perusteella
Tuloksia käsitellään lasten, nuorten ja vanhempien kanssa
Tuloksia käsitellään työyhteisöissä

Yhteisöllisyys ja osallisuus

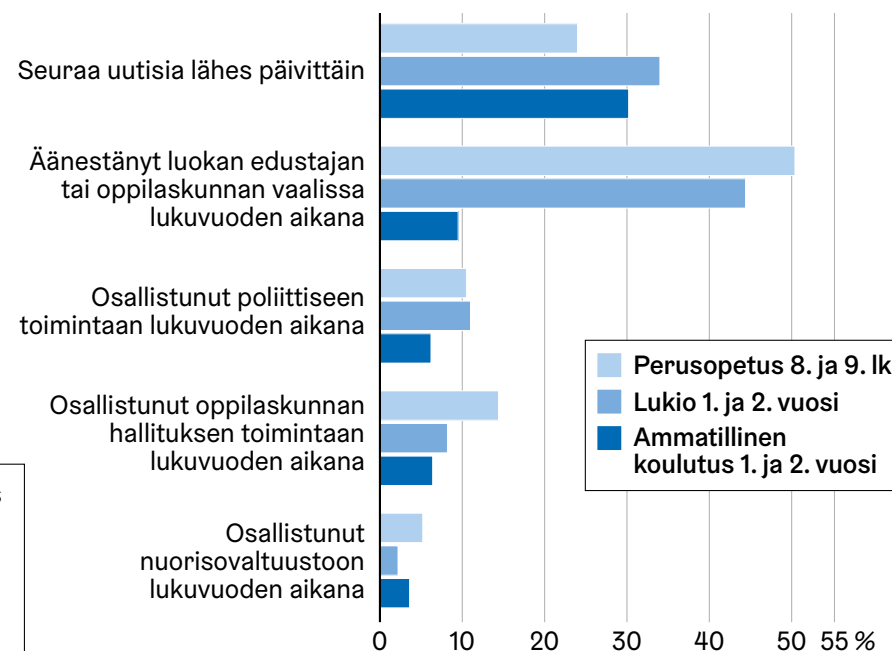
Tärkeimmät yhteisöt nuorille ovat perhe, ystäväporukka ja lähiyhteisö. Yläluokkalaiset ja toisen asteen opiskelijoista pojat kiinnittyvät erilaisiin yhteisöihin tyttöjä useammin. Alaluokkalaisten osalta tilanne on päinvastainen, tytöt kiinnittyvät poikia enemmän. Luokkayhteisö on nuorille jonkin verran tärkeämpi kuin kouluyhteisö.

Kuvio 1. Kokee olevansa tärkeä osa (2017)...

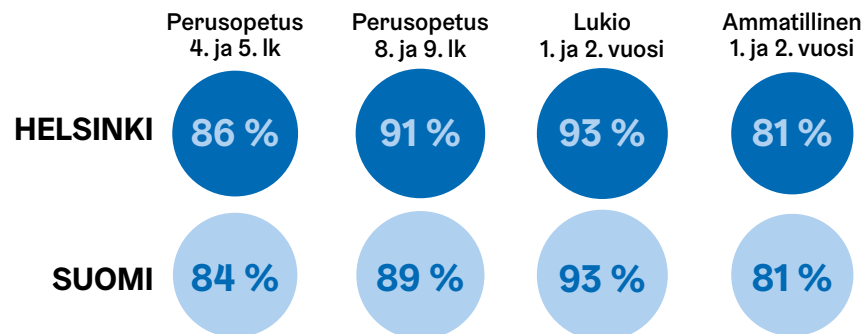
Toisen asteen opiskelijoista joka kymmenes on osallistunut poliittiseen toimintaan ja kolmasosa seuraa uutisia lähes päivittäin. Pojat osallistuvat kaikilla luokka-asteilla tyttöjä useammin poliittiseen toimintaan. Helsinkiläisnuoret seuraavat uutisia ja osallistuvat poliittiseen toimintaan hieman koko maan nuoria useammin, etenkin ammatillisen koulutuksen opiskelijoissa helsinkiläiset ovat aktiivisempia.

Kuvio 2. Osallisuus ja äänestäminen, 2017

Harrastukset ja vapaa-aika

Kuvio 3. Viikottainen harrastus, 2017

Kysymyksen vastaajamäärät Helsingissä: 4.- ja 5.-luokalta 7 576, 8. ja 9. luokalta 4 722, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 3 663 ja ammatillisen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 1 960.

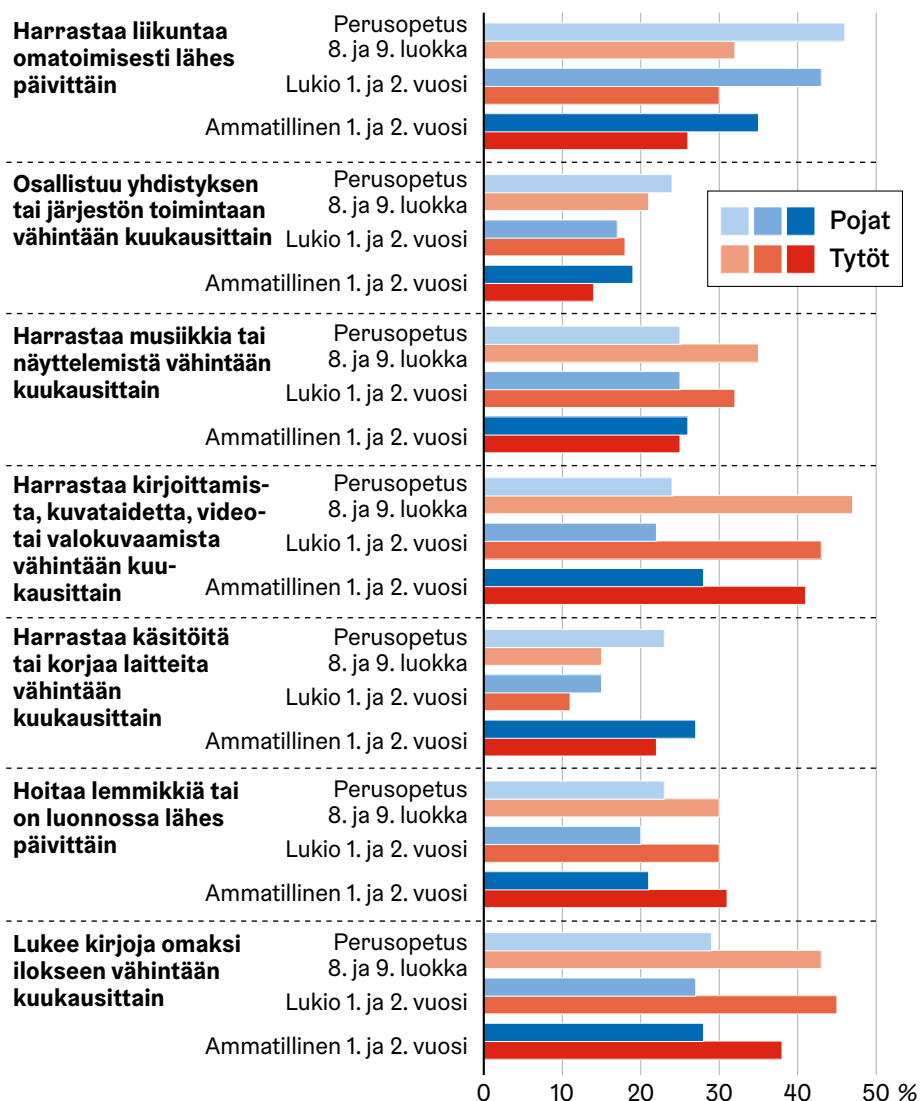
Tytöillä ja pojilla on lähes yhtä usein joku viikoittainen harrastus, eikä eroja koko maahan juuri ole. Eniten nuoret harrastavat liikuntaa, lukemista sekä kirjoittamista, kuvataidetta tai valokuvaamista.

Harrastukset ovat varsin sukupuolittuneita; pojat liikkuvat enemmän, tytöt taas lukevat, kuvaavat, hoitavat lemmikkiä tai harrastavat musiikkia tai näyttelemistä enemmän.

Helsingiläisnuoret lukevat omaksi ilokseen useammin kuin nuoret koko maassa keskimäärin, ero on suuri etenkin ammatillisen koulutuksen opiskelijoissa. Helsingiläisnuoret harrastavat koko maata useammin myös kuvataiteita, kirjoittamista ja valokuvaamista. Koko maata vähemmän helsingiläisnuoret harrastavat käsitöitä ja laitteiden korjaamista sekä lemmikkien hoitamista tai luonnossa oloa.

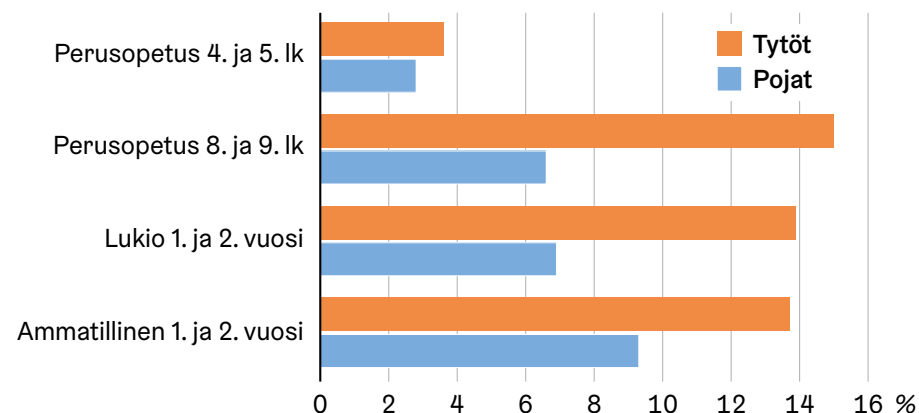
Pojista yli kolmannes kokee, että omalla asuinalueella on mielenkiintoista vapaa-ajan toimintaa, tytöistä vain viidennes. Kolmannes ammatillisen koulutuksen opiskelijoista koki harrastukset liian kalliiksi, yläluokkalaisista ja lukiolaisista viidennes.

Kuvio 4. Harrastaminen, 2017

Yksinäisyys ja ystävät

Kuvio 5. Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, 2017

Kysymyksen vastaajamäärät Helsingissä: 4.- ja 5.-luokalta 7 576, 8. ja 9. luokalta 5 016, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 3 772 ja ammatillisen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 2 126.

Yksinäisyys lisääntyy huomattavasti perusopetuksen yläluokille siirryttäessä. Vain kolme prosenttia alaluokkalaista tunsi itsensä yksinäiseksi. Alaluokilla melkein kaikilla on vähintään yksi hyvä kaveri, mutta yläluokilla joka kymmenellä nuorella ei ole yhtään läheistä ystävää. Pojat ovat useammin ilman läheistä ystävää, mutta tytöt kokevat enemmän yksinäisyyttä.

6 % alaluokkalaisista on yksin monta tuntia jokaisena koulupäivänä, 40 % joi-nakin koulupäivinä. Osuus on sama muissakin pääkaupunkiseudun kunnissa ja koko maassa. Nuorten keskusteluyhteys vanhempiin on parantunut vuodesta 2013. Toisen asteen opiskelijoista lähes 40 % ja yläluokkalaisista yli 40 % koki, että heillä on hyvä keskusteluyhteys vanhempiinsa.

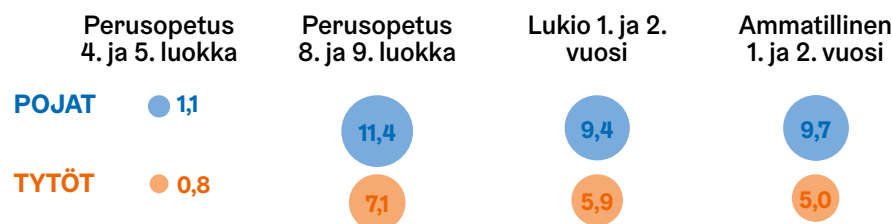
Erilaiset elämänmuutokset voivat vaikuttaa tilapäisesti yksinäisyyden kokemuksiin. Alaluokkien oppilaista yli kolmannes on kokenut merkittäviä elämänmuutoksia lukuvuoden 2016-2017 aikana. Lähes joka kolmannen yläluokkalaisen ja toisen asteen opiskelijoiden vanhemmista vähintään toinen on työttömänä ja

noin kolmannes kokee perheensä taloudellisen tilanteen huonoksi. Joka viides yläluokkalainen ja toisen asteen opiskelija on kohdannut läheisen vakavan sairauden tai kuoleman lukuvuoden 2016–2017 aikana.

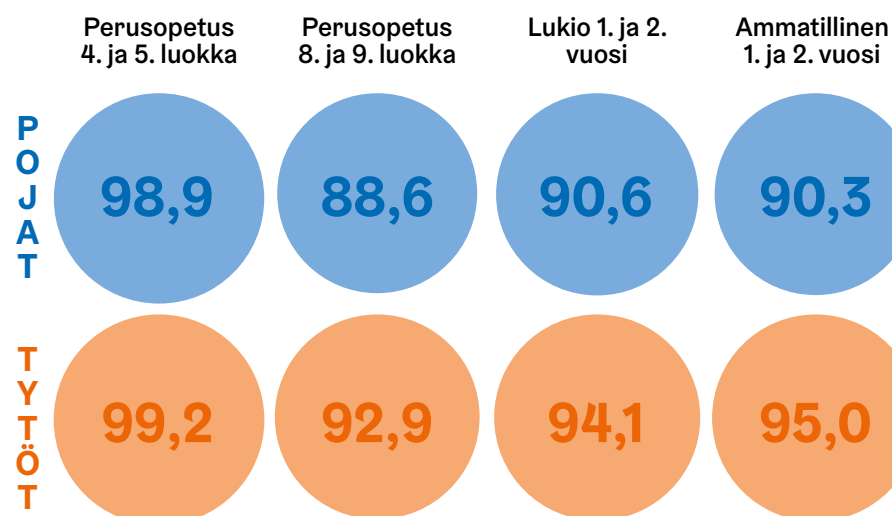
Koulun vaihtaminen muuttaa koulukaverisuhteita ja voi vaikuttaa myös yksinäisyyden kokemuksiin. Helsingiläiset yläluokkalaiset ja toisen asteen opiskelijat olivat vaihtaneet koulua useammin kuin nuoret koko maassa ja pääkaupunkiseudulla keskimäärin. Alaluokkalaisista 8 %, yläluokkalaisista 6 %, lukiolaisista 9 % ja ammattiin opiskelevista 13 % oli vaihtanut koulua lukuvuoden aikana.

Kuvio 6. Kavereita, 2017

Ei yhtään kaveria, %

Yksi tai useampi kaveri, %

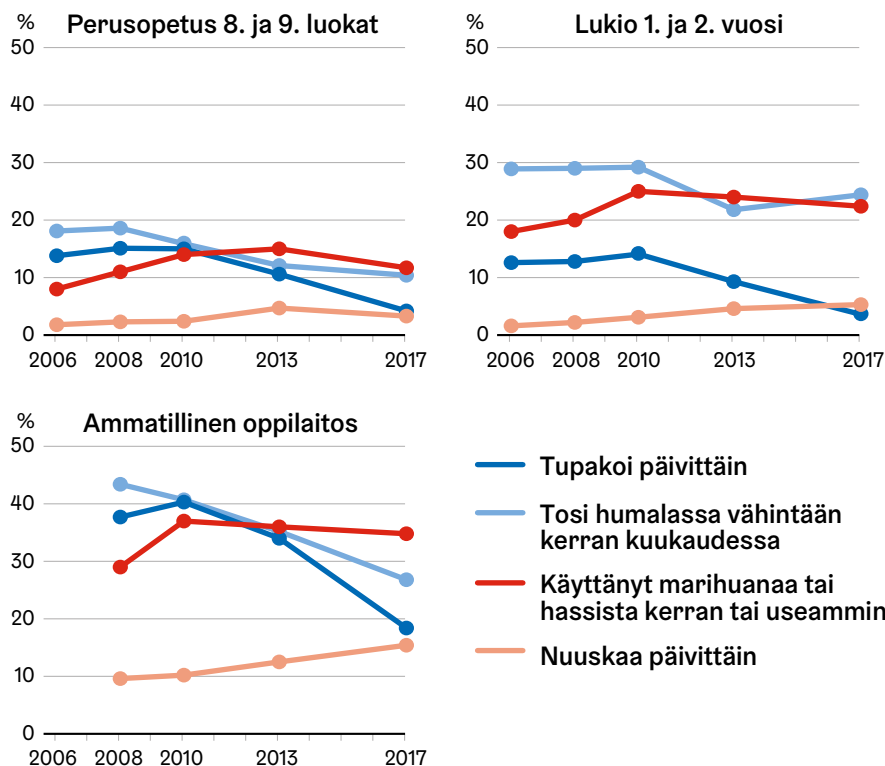

Päihdekokeilut ja asenteet

Raittiiden helsinkiläisnuorten osuus on koko maan trendin mukaisesti lisääntynyt. Vuonna 2017 64 % 8.- ja 9.-luokkalaisista olivat raittiita, toisen asteen opiskelijoista vajaa kolmannes.

Humalahakuinen juominen on vähentynyt eniten 8.- ja 9.-luokkalaisten sekä ammattiin opiskelevien keskuudessa. Edelleen toisen asteen opiskelijoista neljännes on tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa. Lukiolaisten ja ammattiin opiskelevien erot humalahakuisessa juomisessa ovat kaventuneet vuoteen 2013 verrattuna.

Kuvio 7. Päihteiden käytön kehitys 2006–2017

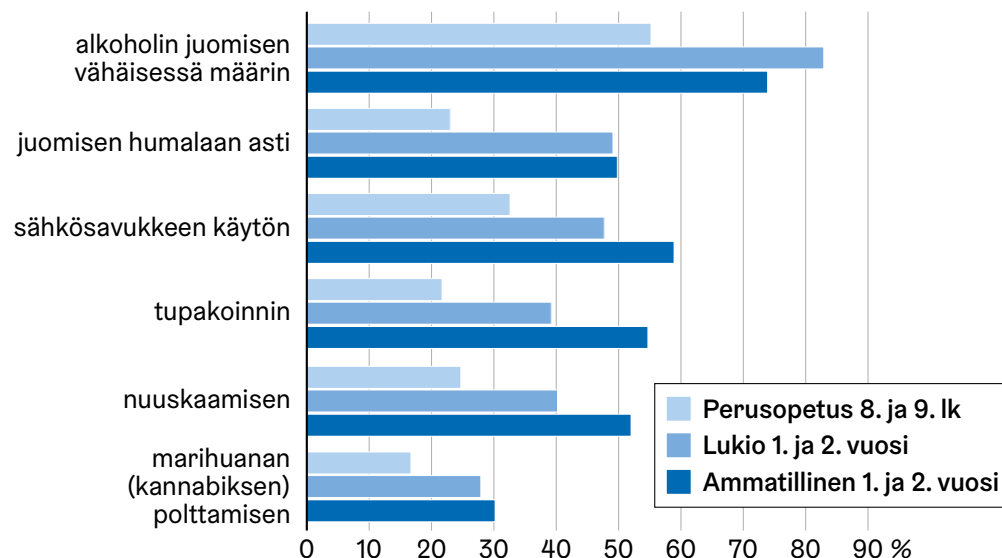
Nuorten tupakointi on vähentynyt huomattavasti. Ammattiin opiskelevista päivittäin tupakoi 34 % vuonna 2013 ja tupakoivien osuus on vähentynyt ollen 18 % vuonna 2017. Lukiolaisista ja yläluokkalaisista tupakoi päivittäin 4 %.

Nuuskan käyttö näyttää olevan lievässä kasvussa toisen asteen opiskelijoiden keskuudessa. Lukiolaisista useampi käyttää nuuskaa kuin tupakoi. 9 % ammattiin opiskelevista nuuskaa päivittäin, lukiolaisista 5 %.

Kannabiksen kokeilu on lisääntynyt vuodesta 2006. Kasvu pysähtyi kuitenkin vuonna 2013. Vuonna 2017 8.- ja 9.-luokkalaisista 12 % oli kokeillut kannabista, lukiolaisista 22 % ja ammattiin opiskelevista 35 %.

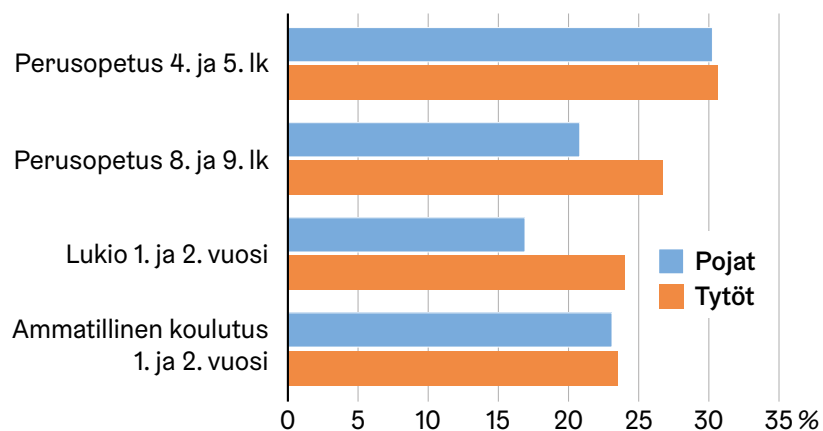
Humalahakuinen juominen on yhtä yleistä Helsingissä kuin koko maassa lukuunottamatta lukiolaisia, jotka juovat humalahakuisesti useammin kuin koko maan lukiolaiset. Tupakointi ja nuuskan käyttö on helsinkiläisnuorilla hieman vähäisempää kuin koko maassa, tosin jälleen lukiolaisilla yleisempää. Helsinkiläisnuoret ovat kokeilleet kannabista selvästi muun maan nuoria enemmän.

Kuvio 8. Nuoret hyväksyy ikäisillään (2017)...

Netin käyttö ja sen vähentäminen

Kuvio 9. Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut, 2017

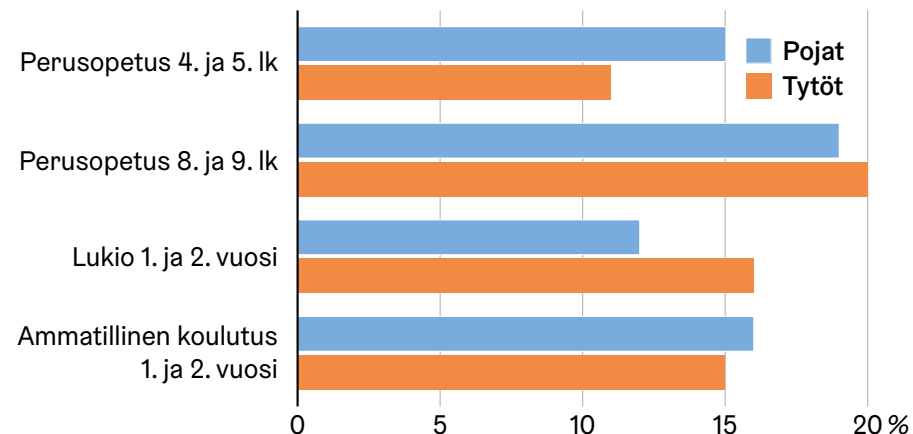

Kysymyksen vastaajamäärät Helsingissä: 4.- ja 5.-luokalta 7 734, 8. ja 9. luokalta 4 683, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 3 656 ja ammatillisen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 1 934.

Kolmannes alaluokkalaisista on yrittänyt vähentää netin käyttöä siinä onnistumatta. Yläluokkalaisten ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoista osuus on neljäs ja lukiolaisista reilu viidennes.

Helsingiläisillä toisen asteen opiskelijoilla on koko maan nuoria useammin vaikeuksia rajoittaa netin käyttöään. Peruskoululaisilla netin käytön rajoitusvaikeudet ovat saman suuruisia.

Kuvio 10. Tuntenut olonsa usein hermostuneeksi, kun ei ole päässyt nettiin, 2017

Kysymyksen vastaajamäärät Helsingissä: 4.- ja 5.-luokalta 7 721 ja 9. luokalta 4 662, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 3 643 ja ammatillisen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 1 909.

Reilu kymmenesosa alaluokkalaisista kertoo tuntevansa olonsa hermostuneeksi, jos ei pääse nettiin, yläluokkalaisista viidennes. Osuudet ovat samaa suuruusluokkaa kuin koko maassa.

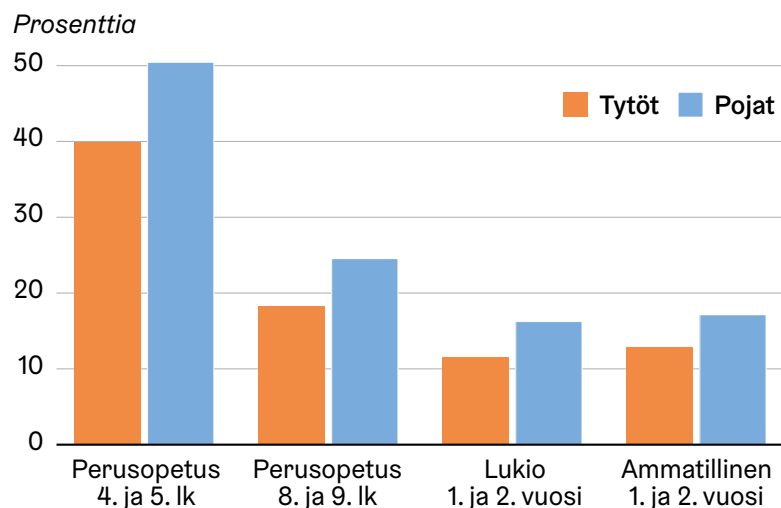
Kolmannes yläluokkalaisista ja toisen asteen opiskelijoista on huomannut usein olevansa netissä, vaikkei olisi huvittanutkaan. Alaluokkalaisista osuus on viidennes.

Liikkuminen ja ylipaino

Helsingiläislasten liikkuminen vähenee selvästi iän myötä. Alaluokkalaista 45 % liikkuu vähintään tunnin päivässä, yläluokkalaisista 21 % ja toisen asteen opiskelijoista enää reilu kymmenesosa. Pojat harrastavat liikuntaa tyttöjä aktiivisemmin kaikilla kouluasteilla.

Koko maahan verrattuna helsinkiläisten lasten ja nuorten liikkuminen on enemmän polarisoitunut – päivittäin liikkuvia on enemmän, mutta samoin harvoin liikkuvia. Etenkin toisella asteella on koko maata enemmän niitä nuoria, jotka eivät liiku ollenkaan. Ammattiin opiskelevista 15 % liikkuu joka viikonpäivä ainakin tunnin, 13 % ei yhtenäkkään päivänä.

Kuvio 11. Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, 2017

Perustuu kysymykseen: ”Mieti 7 edellistä päivää. Kuinka monena päivänä olet liikkunut vähintään 60 minuuttia päivässä?” Kysymyksen vastaajamäärät Helsingissä: 4.- ja 5.-luokalta 7 804, 8.- ja 9.-luokalta 4 975, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 3 754 ja ammatillisen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 2 109.

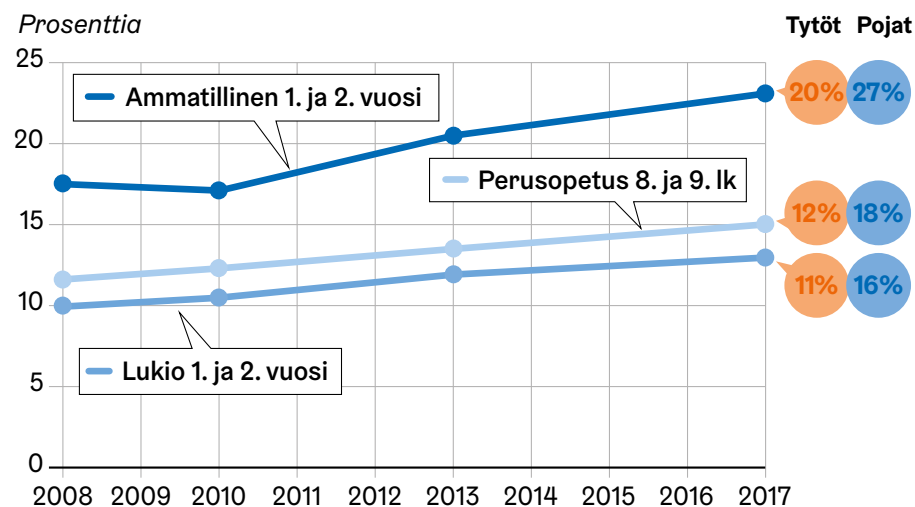
Vapaa-ajalla vähän liikkuvien osuus on vähentynyt vuodesta 2013. Hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajallaan korkeintaan tunnin viikossa harrastavien osuus on laskenut eniten peruskoulun yläluokkalaisilla, joista vähän liikkuvien osuus on nyt 22 %. Lukiolaisilla osuus on 24 % ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla 41 %.

Puolet toisen asteen opiskelijoista nukkuu alle 8 tuntia arkipäivisin. 8.- ja 9.-luokkalaisista kolmannes nukkuu alle 8 tuntia arkisin.

4.- ja 5.-luokkalaisista viidennes ei syö aamupalaa, kun osuus ammattikoululaisilla on jo hieman yli puolet. Aamupalaa syötiin kuitenkin useammin kuin vuonna 2013 kaikilla kouluasteilla. Kolmasosa yläluokkalaisista ja toisen asteen opiskelijoista ei syö koululounasta päivittäin, tilanne on kuitenkin parantunut vuoteen 2013 verrattuna.

Ylipainoisten nuorten osuus on kasvanut kaikilla kouluasteilla. Yli neljännes ammattiin opiskelevista pojista ovat ylipainoisia. Ylipainoisia nuoria on Helsingissä kaikilla kouluasteilla jonkin verran vähemmän verrattuna koko maahan.

Kuvio 12. Ylipainon kehitys 2008–2017

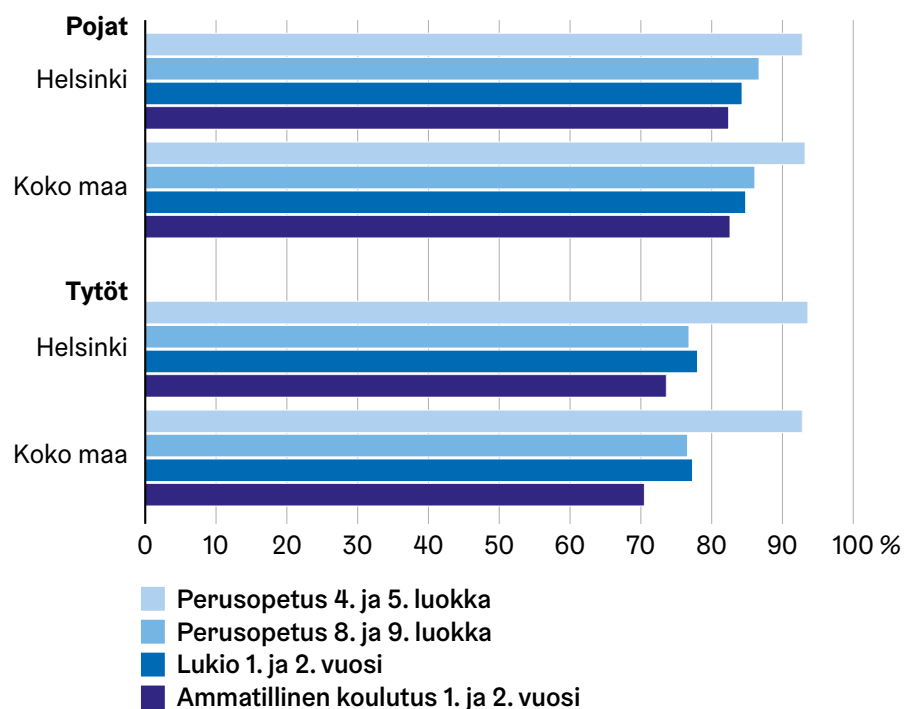

Koettu terveys ja mieliala

Helsingiläislapset ja -nuoret kokevat terveytensä yhtä hyväksi kuin lapset ja nuoret koko maassa. Pojat kokevat terveytensä tyttöjä paremmaksi, kuitenkin alaluokilla molemmat sukupuolet kokevat terveytensä varsin hyväksi. Joka viides toisella asteella opiskelevista tytöistä kokee terveytensä heikoksi, pojista harvempi. Tyttöjen osalta ero alaluokkien ja yläluokkien osalta on huomattavasti isompi kuin pojilla. Tytöt kokevat poikia useammin väsymystä, koulu-uupu-

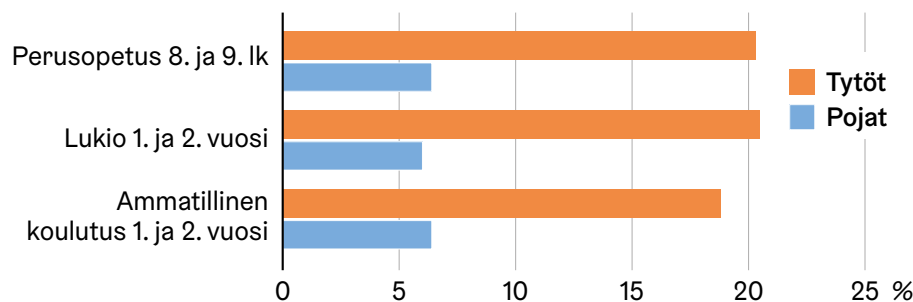
musta ja päänsärkyä. Tytöt kokevat poikia selvästi enemmän myös ahdistuneisuusoireita. Ahdistuneisuuden kokemukset ovat lisääntyneet jonkin verran vuoteen 2013 verrattuna. 4.- ja 5.-luokkalaisista 14 prosenttia kertoo, että viimeisen kahden viikon aikana on ollut mielialaan liittyviä ongelmia, tytöillä hieman useammin.

Kuvio 13. Kokee terveydentilansa erittäin tai melko hyväksi, 2017

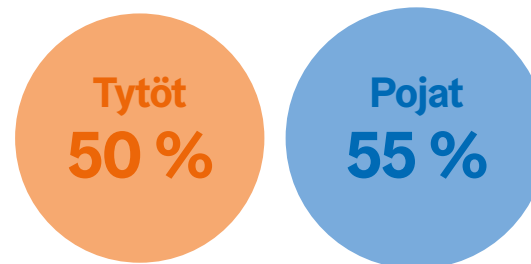
Kysymyksen vastaajamäärät Helsingissä: 4.- ja 5.-luokalta 7 658, 8. ja 9. luokalta 5 017, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 3 765 ja ammatillisen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 2 125.

Kuvio 14. Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, 2017

Kysymyksen vastaajamäärät Helsingissä: 8.- ja 9.-luokalta 4 878, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 3 684 ja ammatillisen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 2 054.

On usein iloinen olo kotona ja koulussa, perusopetuksen 4. ja 5. luokka

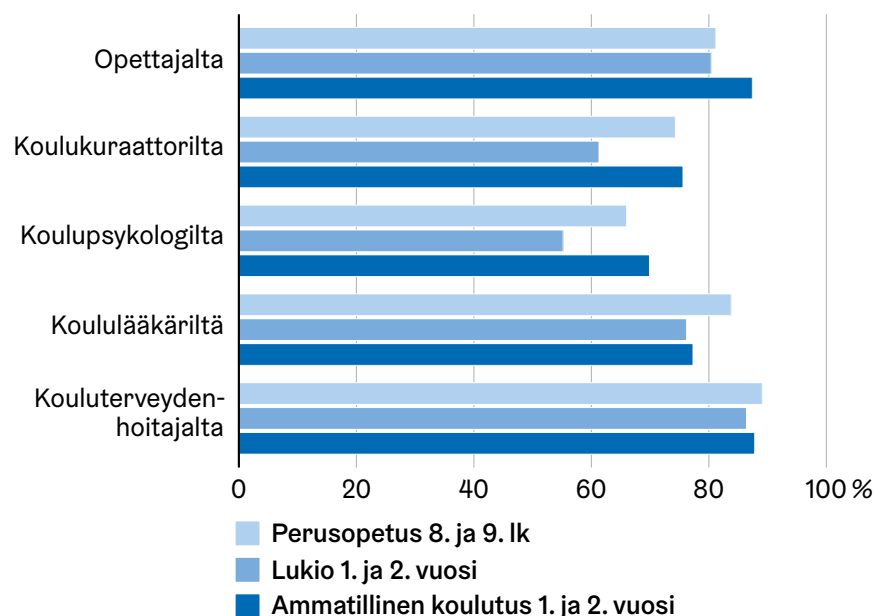

Avun ja tuen saaminen

Valtaosa nuorista kokee saaneensa apua ja tukea koulunkäynnin ja hyvinvoinnin haasteisiin oppilaitoksen ammattilaisilta. Eniten apua ja tukea erilaisiin ongelmiin on saatu kouluterveydenhoitajilta, opettajilta ja koululääkäriltä. Vähiten apua koettiin saaneen koulupsykologilta ja koulukuraattorilta. Pojat kokevat saavansa apua ja tukea hieman tyttöjä paremmin. Helsingissä toisen asteen opiskelijat kokevat saavansa jonkun verran vähemmän apua ja tukea hyvinvointiin kuin koko maan nuoret.

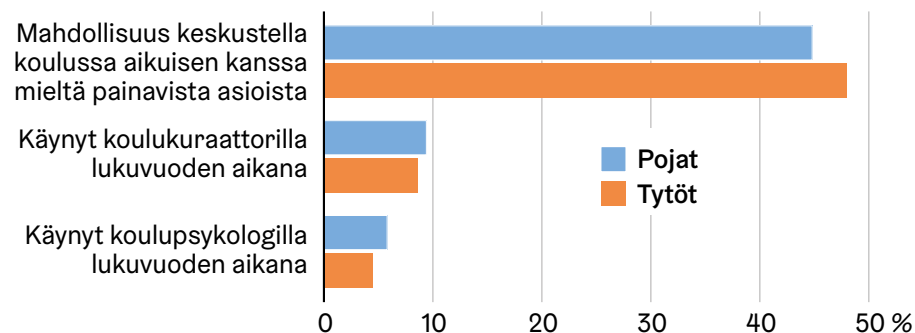
Keskimäärin kolmannes nuorista kokee, että olisi tarvinnut apua koulupsykologilta tai koulukuraattorilta, mutta ei ole sitä saanut. Vajaa viidennes nuorista kertoo, että heidän asioitaan on käsitelty monialaisessa asiantuntijatyöryhmässä. Eniten on käsitelty nuorten elintapoja sekä terveysongelmia.

Kuvio 15. Saanut tukea ja apua hyvinvointiin lukuvuoden aikana (2017)...

Alaluokkalaisista lähes puolet on voinut keskustella mieltä painavista asioista koulussa jonkun aikuisen kanssa. 8.- ja 9-luokkalaisista 84 % on voinut keskustella jonkun kanssa mieltä painavista asioista, lukiolaisista 90 % ja ammattiin opiskelevista 83 %. Nuorilla on omasta mielestään useammin mahdollisuus keskustella mieltä painavista asioista ystävien kuin vanhempien tai ammatti-

Kuvio 16. 4.- ja 5-luokkalaisten arviot tuen ja avun saannista, 2017

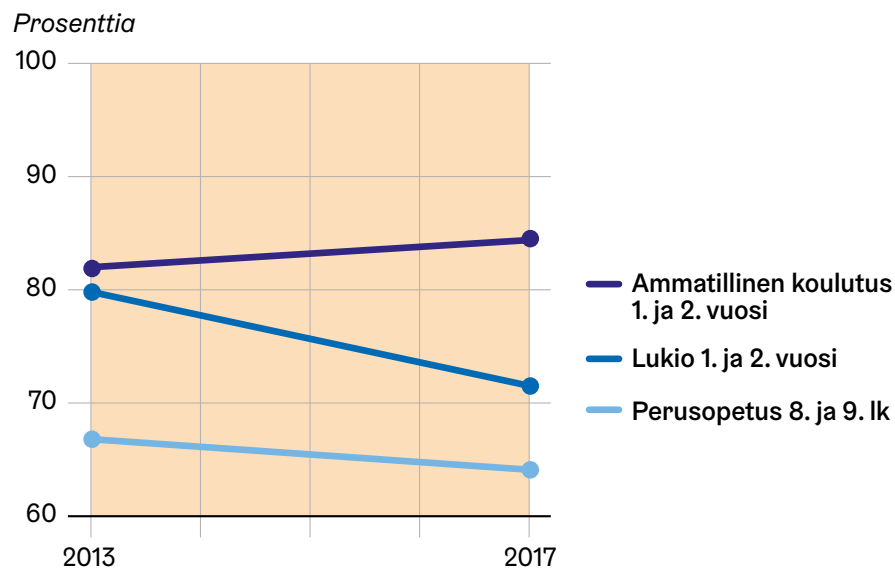
Koulunkäynnistä pitäminen

Eniten koulunkäynnistä pitävät alaluokkalaiset ja ammatillisen koulutuksen opiskelijat. Amatillisen koulutuksen opiskelijoista lähes kolmannes kertoi pitävänsä opiskelusta hyvin paljon, yläluokkalaisista osuus on vain kymmenesosa.

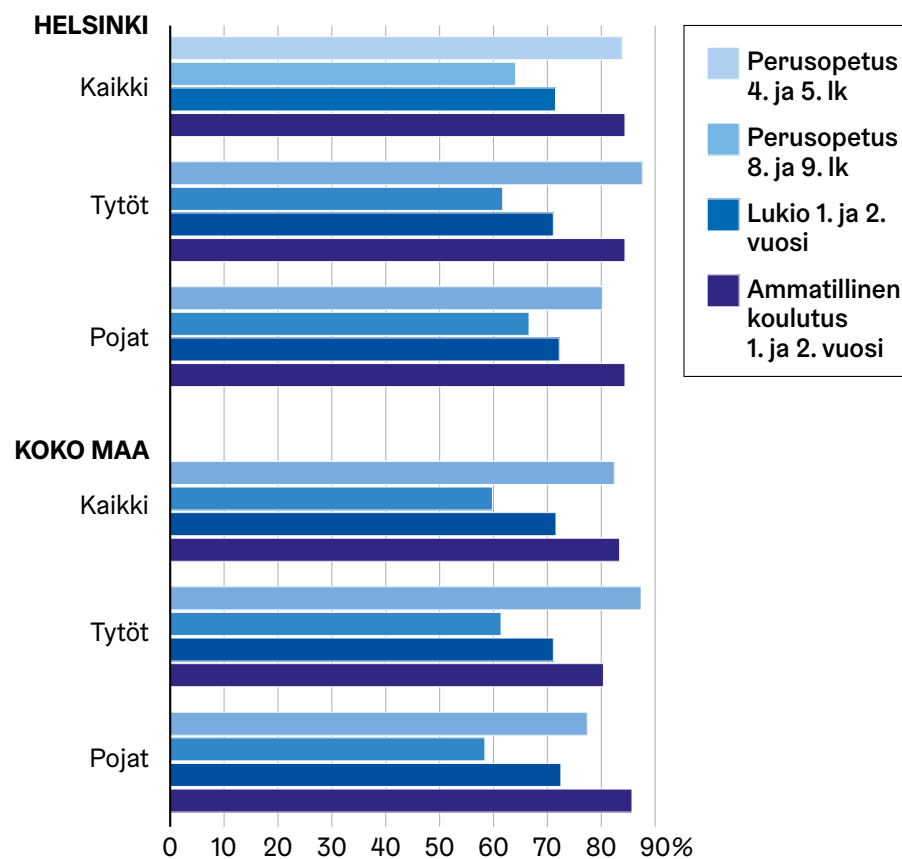
Pojat pitävät tyttöjä enemmän koulunkäynnistä yläluokalla ja lukiossa. Peruskoulussa helsinkiläiset pojat pitävät koulunkäynnistä koko maan poikia enemmän, yläluokilla ero koko maahan on huomattava.

Koulunkäynnistä pitäminen on vähentynyt vuodesta 2013 etenkin yläluokkien tytöillä sekä lukiolaisilla. Eniten koulunkäynnistä pitäminen on kasvanut on ammatillisen koulutuksen tytöillä.

Kuvio 17. Koulunkäynnistä pitävät, 2013–2017

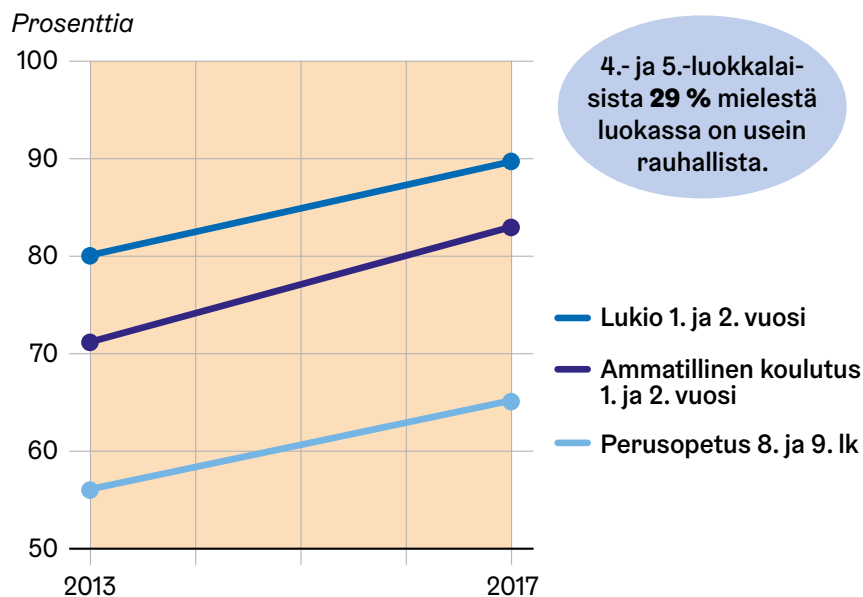
Kuvio 18. Koulunkäynnistä pitävät, 2017

Oheisessa mukana koulunkäynnistä hyvin paljon ja melko paljon pitävät. Kysymyksen vastaajamäärät Helsingissä: 4.- ja 5.-luokalta 7 887, 8.- ja 9.-luokalta 5 091, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 3 781 ja ammatillisen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 2 142.

Luokan työrauha ja viihtyminen yhdessä

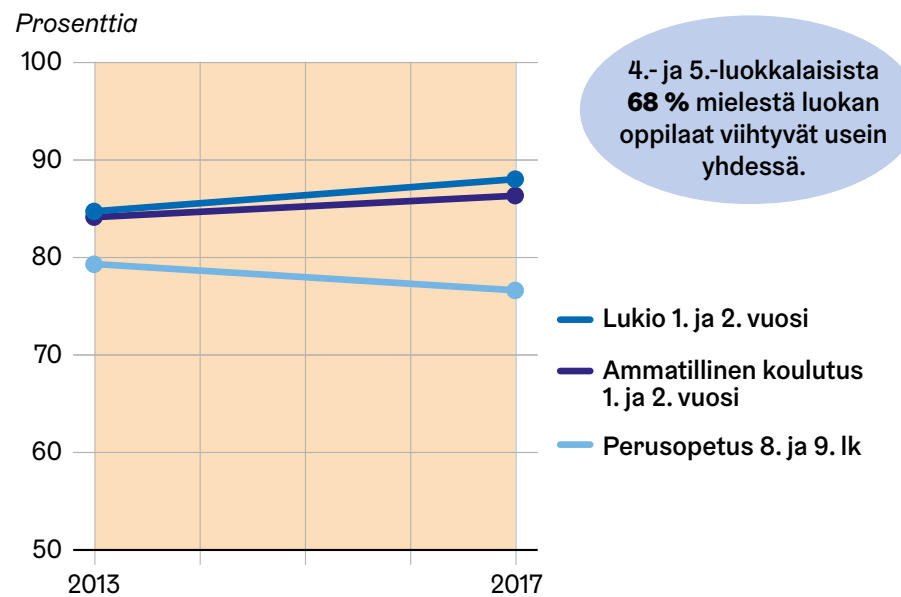
Kuvio 19. Luokassa tai ryhmässä hyvä työrauha

Kysymyksen vastaajamäärät Helsingissä: 4.- ja 5.- luokalta 7 798, 8.- ja 9.-luokalta 5 043, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 3 766 ja ammatillisen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 2 110.

Työrauha on toisella asteella peruskoulua parempaa. Pojat kokevat työrauhan tyttöjä useammin paremmaksi kaikilla kouluasteilla. Työrauha on parantunut vuodesta 2013 yläluokilla ja toisella asteella, eniten työrauha on parantunut ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien tyttöjen mielestä.

Kuvio 20. Luokassa tai ryhmän oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä

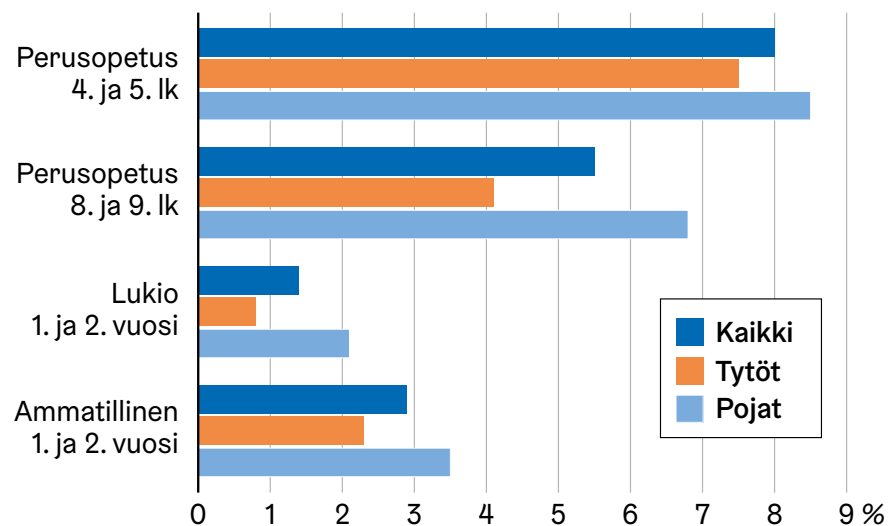
Kysymyksen vastaajamäärät Helsingissä: 4.- ja 5.- luokalta 7 798, 8.- ja 9.- luokalta 5 043, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 3 766 ja ammatillisen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 2 110.

Pojat viihtyvät hieman tyttöjä paremmin luokkalaistensa kanssa peruskoulun yläluokilla ja toisella asteella. Luokkaviihtyvyys on vuodesta 2013 vähentynyt yläluokilla ja siellä etenkin tytöillä, toisella asteella viihtyvyys on taas parantunut.

Koko maahan verrattuna helsinkiläisten lasten ja nuorten työrauhassa ja kouluuokassa viihtymisessä ei juuri ole eroja.

Koulukiusaaminen ja siihen puuttuminen

Kuvio 21. Koulukiusattuna ainakin kerran viikossa, 2017

Kysymyksen vastaajamäärät Helsingissä: 4.- ja 5.-luokalta 7 850, 8. ja 9. luokalta 5 053, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 3 784 ja ammatillisen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 2 137.

Poikia kiusataan tyttöjä enemmän, ja eniten kiusaamista on alaluokilla. Kiusaaminen vähentyy iän myötä.

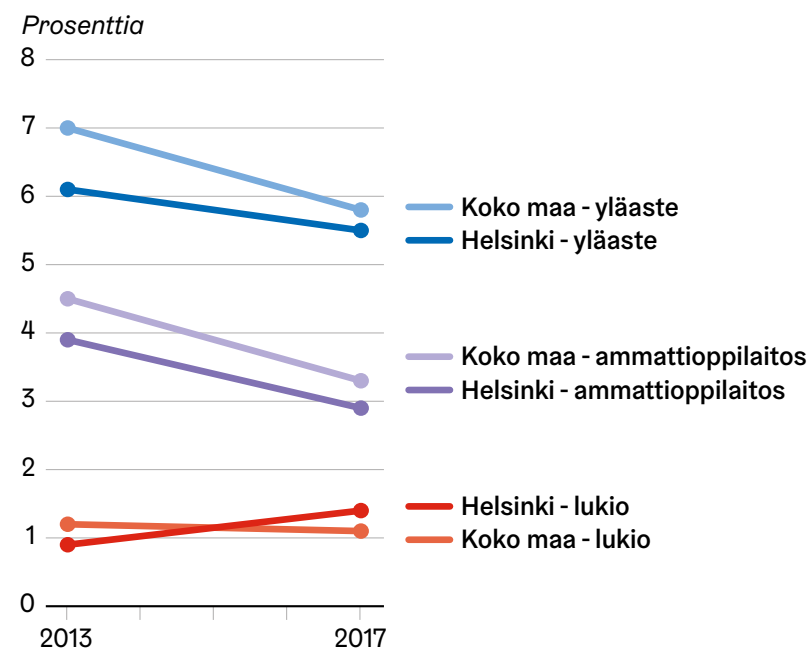
Helsingissä kiusaamista on koko maata enemmän lukiolaisilla ja peruskoulun alaluokilla. Kiusaaminen on vähentynyt peruskoulun yläluokilla ja ammatillisessa koulutuksessa vuodesta 2013.

Lukukauden aikana kiusaamisen kohteena oli ollut 36 % alaluokkalaisista, 24 % yläluokkalaisista, 13 % ammatillisen koulutuksen ja 10 % lukion opiskelijoista. Toistuvasta, viikoittaisesta kiusaamisesta kärsi 8 % alaluokkalaisista, lähes 6 % yläluokkalaisista, 3 % ammatillisen koulutuksen ja reilu prosentti lukion opiskelijoista.

Yli puolet 4.- ja 5.-luokkalaisista oli kertonut kiusaamisesta koulun aikuiselle, heistä 62 % mielestä kiusaaminen oli loppunut tai vähentynyt tämän jälkeen. 17 % mielestä kiusaaminen oli jatkunut tai jopa pahentunut kertomisen jälkeen.

8.- ja 9.-luokkalaisista vain 27 % oli kertonut kiusaamisesta koulun aikuiselle. Kertomisen jälkeen 45 prosentilla kiusaaminen oli loppunut tai vähentynyt, mutta jopa 30 prosentilla jatkunut ja pahentunut.

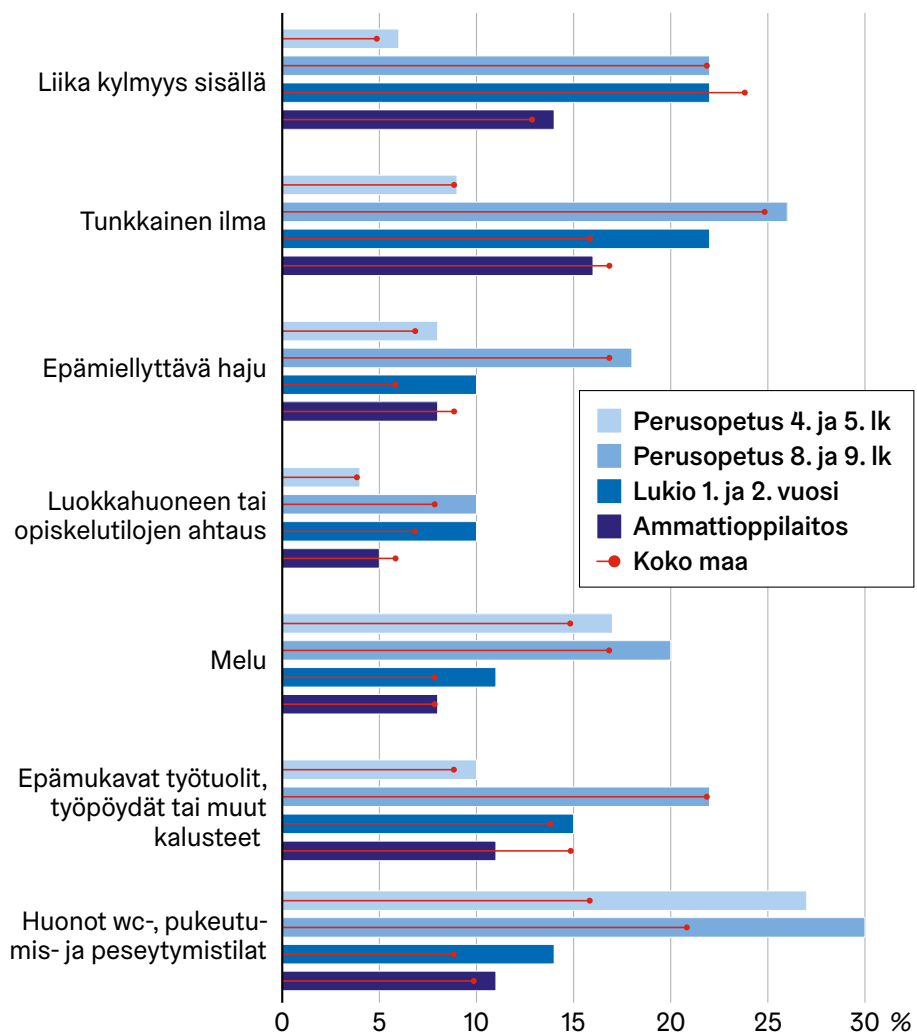
Kuvio 22. Koulukiusattuna ainakin kerran viikossa, 2013–2017

Kysymyksen vastaajamäärät Helsingissä: 4.- ja 5.-luokalta 7 850, 8. ja 9. luokalta 5 053, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 3 784 ja ammatillisen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 2 137.

Koulujen ja oppilaitosten fyysiset työolot

Kuvio 23. Olosuhteet häirinneet paljon koulussa ja oppilaitoksissa, 2017

Koulujen ja oppilaitosten fyysisiä työoloja mittaavissa indikaattoreissa Helsinki saa koko maata huonompia tuloksia peruskouluissa ja lukioissa. Ammatillisissa oppilaitoksissa fyysiset työolot taas koetaan usein koko maata paremmiksi tai samanlaisiksi.

Kaikkein eniten Helsingissä oppilaitoksissa häirinneet huonot wc-, pukeutumis- ja peseytymistilat. Tilat kokevat ongelmalliseksi sekä tytöt että pojat, ja etenkin peruskoulussa ero koko maahan on suuri.

Neljännes yläluokkalaisista ja lukiolaisista kärsii myös tunkkaisesta ilmasta ja lähes neljänneksellä on kylmä sisällä oppilaitoksessa. Viidennestä häiritsevät ergonomiset asiat kuten epämukavat työtuolit ja muut kalusteet. Melu häiritsee etenkin peruskoululaisia.

Lopuksi

Valtaosa helsinkiläisistä lapsista ja nuorista voi hyvin, he pitävät koulunkäynnistä ja harrastavat erilaisia asioita. Siitä huolimatta erilaista oireilua esiintyy runsaasti ja esimerkiksi koulu-uupumusta, ahdistuneisuutta, epäterveellisiä elintapoja, yksinäisyyttä ja väsymystä esiintyy monella lapsella ja nuorella.

Lukion ja ammattiin opiskelevien hyvinvoinnissa on edelleen eroja, mutta käytettävissä olevan tiedon perusteella näyttää siltä, että erot ovat kaventuneet. Ammattiin opiskelevien hyvinvointi on kohentunut usealla mittarilla kun taas

Myönteistä

- Lähes kaikilla helsinkiläislapsella ja nuorella on harrastus
- Nuorten yhteenkuuluminen perheeseen ja kavereihin on hyvällä tasolla
- Alaluokilla melkein kaikilla on vähintään yksi kaveri
- Keskusteluyhteys vanhempiin on parantunut
- Iso osa nuorista voi keskustella mieltä painavista asioista jonkun kanssa
- Tukea ja apua hyvinvointiin saadaan oppilaitoksen ammattilaisilta kohtuullisen hyvin
- Koulunkäynnistä pidetään ja luokkien työrauha on parantunut
- Koulukiusaaminen on vähentynyt yläluokilla ja ammattioppilaitoksissa
- Raittiiden nuorten osuus on lisääntynyt
- Nuorten humalahakuinen juominen ja tupakointi on vähentynyt
- Vähän liikkuvien nuorten osuus on pienentynyt

lukiolaisten on heikentynyt. Myös 8.- ja 9.-luokkalaisten elintavat näyttäisivät parantuneen, lukuun ottamatta liikuntaa, ylipainoa ja nukkumista. Alaluokkien oppilaiden elintavat, kokemus koulunkäynnistä ja kasvuympäristön turvallisuudesta on keskimäärin samalla tasolla kuin koko maassa.

Kokonaisarvio eri koulutusasteiden oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnista tehdään, kun THL:n avoimen tulospalvelun tulokset ovat täydentyneet. Koulu-terveyskyselyn vuoden 2017 tietoja on tässä katsauksessa vertailtu aikaisempien vuosien tuloksiin.

Huolestuttavaa

- Joka kymmenellä yläluokkalaaisella ei ole läheistä kaveria ja monet kokevat yksinäisyyttä
- Vajaa puolet kokee osattomuutta ja irrallisuutta suhteessa koulu- ja luokkayhteisöön
- Monilla on vaikeuksia vähentää netinkäyttöä
- Helsingin koulujen fyysiset työolosuhteet koetaan koko maata heikommiksi
- Koulukiusaamista on edelleen paljon ja aikuisten puuttuminen ei aina auta
- Monet nuoret nukkuvat liian vähän
- Koulu-uupumusta ja stressiä on useammin kuin koko maassa
- Ahdistuneisuus on lisääntynyt tytöillä
- Osa nuorista ei liiku ollenkaan
- Nuorten ylipaino on lisääntynyt
- Poikien elintavat ovat tyttöjä huonommat

Helsingin kouluterveyskyselytyöryhmä

Kaupunginkanslia, Kaupunkitutkimus ja -tilastot

- Stina Högnabba, erikoistutkija
- Sanna Ranto, tutkija

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

- Crister Nyberg, opiskelijahuollon päällikkö
- Raija Nummelin, erityissuunnittelija

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

- Harri Taponen, erityissuunnittelija
- Päivi Kuusela, johtava koordinaattori

Sosiaali- ja terveystoimiala

- Tuula Salmivaara-Pesonen, kouluterveydenhuollon päällikkö
- Tarja Saarinen, erityissuunnittelija
- Pia Valjakka, osastonhoitaja

Yhteystiedot: etunimi.sukunimi@hel.fi

**Pääkaupunki-
seudun yhteinen
tilaisuus tuloksista
järjestetään
18.1.2017**

Tiedotus ja ilmoittautuminen
myöhemmin.